

OPRACOWANIE PRAWNE

dot. odpowiedzialności placówki za bezpieczeństwo personelu medycznego w związku z zakazem odstąpienia od pracy przez medyków

Na szpitalu spoczywa zwiększone ryzyko odpowiedzialności wobec personelu medycznego jeżeli doszło do zakażenia w związku z pracą zawodową. Personel medyczny korzysta bowiem z domniemania faktycznego, że do zakażenia doszło w związku z pracą zawodową w przypadku choćby lekkiego niedbalstwa. Sąd Najwyższy w jednej ze spraw podkreślił (*wyrok SN z dnia 15 maja 2001 r., sygn. II UKN 395/00*), że ma to związek z tym, że medykom nie przysługuje uprawnienie do powstrzymania się od wykonywania pracy niebezpiecznej, gdyż ich obowiązkiem pracowniczym jest ratowanie życia ludzkiego na mocy przepisu art. 210 § 5 Kodeksu pracy (*k.p.*).

Odpowiedzialność placówki medycznej ma miejsce choćby w przypadku lekkiego niedbalstwa, wobec biernego zachowania, jeżeli istniały techniczne środki dla wyeliminowania, czy choćby zminimalizowania możliwości zakażenia. Niewykorzystanie tych środków przez pracodawcę dawało podstawę do przypisania mu zawinionej bierności i uzasadnia jego odpowiedzialność deliktową. W innej sprawie Sąd Najwyższy ponadto stwierdził (*wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2000 r., I PKN 584/99*), że zakład opieki zdrowotnej jako pracodawca ma obowiązek zastosowania wszelkich dostępnych środków organizacyjnych i technicznych mających na celu ochronę zdrowia pracowników personelu medycznego. W panującym aktualnie stanie epidemii w szpitalach występują realne zagrożenia dla życia i zdrowia pracowników medycznych, w związku z tym placówka ma obowiązek szczególnej staranności w zakresie przeciwdziałania ich wystąpieniu.

Naruszenie tego obowiązku może stanowić czyn niedozwolony, niezależnie od tego, że może być również uznane za naruszenie objętego treścią stosunku pracy obowiązku zapewnienia pracownikowi bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (*wyrok SN z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 175/10*).

W kontekście obowiązku udzielenia pomocy medycznej należy wskazać także na zapisy ustaw regulujące wykonywania poszczególnych zawodów, w tym ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty z dnia 05 grudnia 1996 r.:

- obowiązek udzielania pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki (*art. 30 ww. ustawy*);
- wyłączenie możliwości odstąpienia lekarza od leczenia pacjenta lub odmowy leczenia w sytuacji, gdy zachodzi sytuacja opisana powyżej (*art. 38 ust. 1 ww. ustawy*);

- lekarz może być powołany przez uprawniony organ do udzielania pomocy lekarskiej w celu zwalczania skutków katastrof, epidemii i klęsk żywiołowych na czas ich trwania (art. 48 ww. ustawy).

Także w ustawie o zawodach pielęgniarstwa i położnej z dnia 15 lipca 2011r. przewidziano obowiązek udzielenia pomocy przez pielęgniarkę i położną - zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi - w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować stan nagłego zagrożenia zdrowotnego (art. 12 ust. 1 ww. ustawy).

Warto w tym miejscu także odnotować stanowisko lekarskiego samorządu zawodowego, który opublikował informację - opracowaną przez Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej – dotyczącą zasad wykonywania zawodu lekarza w związku z ogłoszonym stanem epidemii. W materiale tym wskazano m.in.: „zgodnie z obowiązującymi przepisami, regulującymi zasady wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty, **nie możemy odmówić pomocy** w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia, także wtedy, gdy wiąże się to z narażeniem własnego zdrowia czy nawet życia. Odmowa pomocy w tej sytuacji może skutkować odpowiedzialnością karną i zawodową ale mając pełne prawo do dbania też o własne zdrowie – w miarę możliwości i czasu – powinniśmy zabiegać o wsparcie czy pomoc, np. policji lub innych służb (...)”

Nie można także absolutnie pomijać prawno-karnej oceny ewentualnej odmowy udzielenia świadczenia zdrowotnego, w sytuacji, gdy lekarz lub inny pracownik medyczny wykonujący swoją pracę na oddziale szpitalnym jest gwarantem bezpieczeństwa pacjenta (art. 160 § 2 k.k.). Należy w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie z wypracowanym w orzecznictwie sądowym poglądem - lekarz jest gwarantem bezpieczeństwa pacjenta zawsze wówczas, gdy spoczywa na nim szczególny obowiązek prawny zapobiegania negatywnym skutkom dla zdrowia i życia. W takich warunkach odmowa udzielenia pomocy medycznej, zawsze będzie podlegać ww. surowszej kwalifikacji prawnej.

opracowanie na dzień 07 kwietnia 2020r.

Karol Kolankiewicz

adwokat, Prezes Zarządu ISPOZ

Krzysztof Izdebski

adwokat, Lider ISPOZ

Karol Kolankiewicz jest adwokatem - członkiem Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku; współzałożyciel Instytutu; od 2008 roku nieprzerwanie świadczy pomoc prawną dla Okręgowej Izby Lekarskiej w Gdańsku; świadczy także usługi doradztwa prawnego dla podmiotów leczniczych; specjalizuje się w sprawach związanych z prawem medycznym i ochroną danych osobowych, jak również w sprawach karnych, odszkodowawczych oraz związanych z ochroną dóbr osobistych; prowadzi szkolenia z zakresu prawa medycznego, karnego oraz z zakresu ochrony danych medycznych; autor licznych publikacji z zakresu prawa medycznego m.in. dla Pomorskiego Magazynu Lekarskiego, Wydawnictwa Wolters Kluwer Polska, czy Wydawnictwa Wiedza i Praktyka.

Krzysztof Izdebski jest adwokatem - członkiem Okręgowej Izby Adwokackiej w Toruniu; absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu; współzałożyciel Instytutu; specjalizuje się w tematyce związanej z prawem medycznym; od 2010r. – Rzecznik Praw Lekarza przy Kujawsko-Pomorskiej Okręgowej Izbie Lekarskiej w Toruniu, gdzie zajmuje się poradnictwem prawnym, skierowanym do lekarzy; prowadzi wykłady z zakresu prawa medycznego, skierowane do lekarzy, lekarzy stażystów oraz szkolenia dla sędziów okręgowego sądu lekarskiego z zakresu procedury stosowanej w postępowaniu przed sądami lekarskimi; autor licznych publikacji z zakresu prawa medycznego m.in. dla Medical Tribune, Manager ZOZ, Meritum, Wydawnictwa Po Dyplomie